

Kohtuasi C-723/22

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

24. november 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Oberlandesgericht München (liidumaa kõrgeim üldkohus
Münchenis, Saksamaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

24. november 2022

Apellant:

Citadines Betriebs GmbH

Vastustaja apellatsioonimenetluses:

MPLC Deutschland GmbH

OBERLANDESGERICHT MÜNCHEN

[...]

KOHTUMÄÄRUS

Menetluses

MPLC Deutschland GmbH, [...] Wachenheim

– hageja ja vastustaja apellatsioonimenetluses –

[...]

versus

Citadines Betriebs GmbH, [...] Eschborn

– kostja ja apellant –

[...]

seoses teost „Wickie und die starken Männer, Staffel 1 Episode 3 (Der Donnergott)“ (teleseriaali „Wickie und die starken Männer“ 1. hooaja 3. osa „Der Donnergott“) puudutava autoriõiguse rikkumisega

[lk 2]

tegi Oberlandesgericht Müncheni (liidumaa kõrgeim üldkohus Münchenis) [...] 29. tsiviilkolleegium 24. novembri 2022. aasta kohtuistungil põhjal 24. novembril 2022 järgmise

kohtumääruse:

- I. Menetlus [...] peatatakse.
- II. Euroopa Kohtule esitatakse ELTL artikli 267 teise lõigu alusel
 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT 2001, L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230) (edaspidi „direktiiv 2001/29“) artikli 3 lõike 1

tõlgendamise kohta järgmine eelotsuse küsimus:

- Kas direktiivi 2001/29 artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisene õigusnorm või tava, mis käsitleb üldsusele edastamisena selliste vahendite kättesaadavaks tegemist, mis võimaldavad või põhjustavad edastamist, nagu televiisorid hotellitubades või hotelli jõusaalis, kui ringhäälingusignaal edastatakse nendes ruumides küll täiendavalt hotelli enda kaabellevi kaudu, kuid kõnealune kaabellevi kaudu taasedastamine toimub hotelli omandatud litsentsi alusel seaduslikult?

[lk 3]

Põhjendused

Poolte vahel on eelotsusetaotluse esitanud kohtus vaidlus selle üle, kas kostja kui hotellipidaja on rikkunud telesarja „Wickie und die starken Männer“ ühe osa puhul väidetavalt hagejale kuuluvat üldsusele edastamise õigust, kuna avalikõiguslikus televisioonis edastamise tulemusena oli seda osa võimalik vaadata kostja poolt hotellitubadesse ja hotelli jõusaali paigutatud televiisoritest, kuhu

kostja edastas saatesignaali hotelli enda kaabellevi kaudu seaduslikult, sest ta oli ostnud asjaomase litsentsi.

1. Õiguslik raamistik

a. Liidu õigus

Direktiivi 2001/29 põhjendused on sõnastatud järgmiselt:

(23) Käesolev direktiiv peaks täiendavalt ühtlustama autoriõigusi teoste üldsusele edastamiseks. Seda õigust tuleb käsitada laiemas mõttes, et hõlmata edastamist ka üldsusele, kes ei viibi paigas, kus teost esitatakse. Nimetatud õigus peaks hõlmama teose igasugust edastamist või vahendamist üldsusele kaabli või kaablita vahendite, kaasa arvatud ringhäälingu kaudu. See õigus ei peaks hõlmama muid tegevusi.

(27) Üksnes füüsiliste abivahendite pakkumist, mis võimaldavad edastada või edastavad, ei käsitleta käesoleva direktiivi kohaldamisel edastamisena.

(32) Käesoleva direktiiviga nähakse ette ammendav loetelu eranditest ja piirangutest reprodutseerimisõiguse ja üldsusele edastamise õigusega. Mõningaid erandeid kohaldatakse vajaduse korral üksnes reprodutseerimisõiguse suhtes. Nimetatud loetelus on asjakohaselt arvesse võetud ka liikmesriikide õigustavasid, püüdes samal ajal tagada siseturu toimimise. Liikmesriigid peaksid neid erandeid ja piiranguid kohaldama ühtsel viisil, [lk 4] hinnates neid uuesti tulevikus, kui vaadatakse läbi rakendusakte.

Direktiiv 2001/29 sätestab:

Artikkel 1

Reguleerimisala

1. Käesolev direktiiv käsitleb autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste õiguskaitset siseturu piires, rõhutades eelkõige infoühiskonna aspekti.

Artikkel 3

Õigus teoseid üldsusele edastada ja muid objekte üldsusele kättesaadavaks teha

1. Liikmesriigid näevad ette, et autoritel on ainuõigus lubada või keelata oma teoste edastamist üldsusele kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu, sh nende teoste sellisel viisil kättesaadavaks tegemist, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal.

b. Riigisisene õigus

Autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste seaduse (Urheberrechtsgesetz, edaspidi „UrhG“) § 15 sätestab:

- (2) Autoril on lisaks ainuõigus teost mittemateriaalses vormis üldsusele edastada (üldsusele edastamise õigus). Üldsusele edastamise õigus hõlmab eelkõige:
1. õigust teose esitamiseks, ettekandmiseks ja taasesitamiseks (§ 19), **[lk 5]**
 2. õigust teose üldsusele kättesaadavaks tegemiseks (§ 19a),
 3. õigust teose ülekandmiseks ringhäälingu kaudu (§ 20),
 4. õigust teose edastamiseks video- ja helikandjate kaudu (§ 21),
 5. õigust raadiosaadete edastamiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks (§ 22).

UrhG § 20 sätestab:

Ringhäälinguõigus on õigus teha teos üldsusele kättesaadavaks ringhäälingu, näiteks radio- ja televisiooniringhäälingu, satelliitlevi, kaabellevi või muude sarnaste tehniliste vahendite kaudu.

UrhG § 20b sätestab:

- (1) Õigust edastada ringhäälinguteost samaaegselt, muutmata kujul ja tervikuna edastatud programmi raames (taasedastamine) võib maksta panna ainult kollektiivse esindamise organisatsioon. See ei kehti järgmiste õiguste suhtes:
1. õigused teosele, mida edastatakse üksnes internetis,
 2. õigused, mida paneb ringhäälinguettevõtja maksta oma saadete suhtes.

UrhG § 22 sätestab:

Ringhäälingusaadete ja üldsusele kättesaadavaks tehtud saadete edastamise õigus tähendab õigust teha ringhäälingusaated ja üldsusele kättesaadavaks tegemisel põhinevad edastused üldsusele vaadatavaks või kuulatavaks ekraanide, kõlarite või samalaadsete tehniliste vahendite abil. § 19 lõige 3 kehtib analoogia alusel.

[lk 6]

2. Põhikohtuasja asjaolud

- a. Hageja, kes on Saksa õiguse alusel asutatud iseseisev kasumi saamise eesmärgil tegutsev kollektiivse esindamise organisatsioon, esitas hotellipidajast kostja vastu hagi nõudega lõpetada ringhäälingusaatena näidatava telesarja „Wickie und die starken Männer“ ühe osa üldsusele edastamine Münchenis asuva hotelli numbritubadesse ja jõusaali paigutatud televiisorite kaudu olukorras, kus ringhäälingusignaali suunatakse televiisoritesse koaksiaal- või andmekaabli abil.

Hagi aluseks on 17. novembril 2019 kell 6.20 toimunud vahejuhtum, mil X ja kolm teist isikut vaatasid avalik-õigusliku televisiooni edastatud seeriat külalistena hotellitoas hotelli poolt kättesaadavaks tehtud televiisorist. X vaatas kõnealust osa lisaks ka hotelli jõusaalis.

Kostja ei olnud vastuvõtuseadmeid sisse lülitanud, telesignaali suunamine televiisoritesse toimus samaaegselt ja muutmatul kujul hotelli enda kaabellevi kaudu. Kaabli kaudu taasedastamiseks oli kostja sõlminud ulatuslikud litsentsilepingud Saksa kollektiivse esindamise organisatsioonidega.

Kostja leiab, et tal on õigus vabalt vaadatavas avalik-õiguslikus televisioonis edastatavaid saateid oma külalistele hotellitubadesse ja jõusaali paigutatud televiisorite kaudu kättesaadavaks teha, kuna ta on kaabli kaudu taasedastamiseks sõlminud litsentsilepingud.

Hageja leiab seevastu, et kostja on rikkunud autoriõigust nii tubadesse paigutatud televiisorite kui ka jõusaalis kättesaadavaks tehtud televiisori puhul, kuna saatesignaali edastamisega hotelli enda kaabellevi kaudu rikub ta üldsusele edastamise õigust. Tõsiasi, et kostja on kaabellevi kaudu edastamise õiguse kooskõlastanud kollektiivse esindamise organisatsioonidega, on ebaoluline.

- b. Eelotsusetaotluse esitanud kohus kaldub asuma seisukohale, et direktiivi 2001/29 artikli 3 lõiget 1 üle võtvaid riigisiseseid õigusnorme UrhG §-s 22 ja § 20b lõikes 1 koostoimes UrhG § 15 lõike 2 [lk 7] punktidega 3 ja 5 tuleb tõlgendada nii, et kuigi direktiiviga kooskõlalise tõlgenduse korral ei saa põhjendust 27 arvestades pidada vastuvõtuseadmete pelgalt kättesaadavaks tegemist veel üldsusele edastamiseks (vt Euroopa Kohtu 2. aprilli 2020. aasta otsus *Stirn ja SAMI vs. Fleetmanager*, C-753/18, EU:C:2020:268, punkt 35, ning 7. detsembri 2006. aasta otsus *SGAE*, C-306/05, EU:C:2006:764, punkt 46), rikutakse seda õigust siiski sellega, et signaal suunatakse vastuvõtuseadmetesse hotelli enda kaabellevi kaudu (Euroopa Kohtu 7. detsembri 2006. aasta otsus *SGAE*, C-306/05, EU:C:2006:764, punkt 42, ja 31. mai 2016. aasta otsus *Reha Training*, C-117/15, EU:C:2016:379, punktid 47 ja 54).

Mõistes „üldsusele edastamine“ on ühendatud kaks kumulatiivset koosseisutunnust, nimelt teose „edastamise toiming“ ja teose edastamine „üldsusele“ (Euroopa Kohtu 16. märtsi 2017. aasta otsus AKM, C-138/16, EU:C:2017:218; Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, ja 19. detsembri 2019. aasta otsus Nederlands Uitgeversverbond, C-263/18, EU:C:2019:1111, punkt 61). Keskne tähtsus on kasutajal ja tema tegevuse tahtlikkusel, kui kasutaja oma tegevuse tagajärjedest täielikult teadlikuna tegutseb eesmärgiga teha kaitstav teos oma klientidele kättesaadavaks, seda eelkõige siis, kui tema tegevuseta ei saaks kliendid edastatud teost vastu võtta või oleks vastuvõtmine võimalik vaid raskustega (Euroopa Kohtu 15. märtsi 2012. aasta otsused SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, punkt 82, ja Phonographic Performance Ireland, C-162/10, EU:C:2012:141, punkt 31, ning Euroopa Kohtu 14. juuni 2017. aasta määrus Stichting Brein, C-442/19, EU:C:2017:456, punkt 26).

Pelgalt vastuvõtuseadmete kättesaadavaks tegemine erineb määravas osas edastamise toimingutest, mida teevad teenusepakkujad, kes kannavad kaitstavaid teoseid oma klientidele tahtlikult üle, levitades ringhäälingusignaali oma asutusse paigutatud televisiooni- või raadioseadmete abil (Euroopa Kohtu 2. aprilli 2020. aasta otsus Stirn ja SAMI vs. Fleetmanager, C-753/18, EU:C:2020:268, punkt 35, ning 31. mai 2016. aasta otsus Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, punktid 47 ja 54).

- c. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab siiski, et eespool nimetatud põhimõtete kohase „edastamise toiming“ eeldamise seab käesolevas asjas kahtluse alla asjaolu, et kostja tegevus, mis läks kaugemale pelgalt vastuvõtuseadmete kättesaadavaks tegemisest, seisnes üksnes telesignaali taasedastamises hotelli enda kaabellevi kaudu, mida oli kostjal õigus teha kollektiivse esindamise organisatsioonidelt vaieldamatult saadud litsentsi alusel. Kuna direktiivi 2001/29 [lk 8] artikli 3 lõike 1 kohane üldsusele edastamine on riigisisese õiguses liigendatud UrhG § 20b kohaseks õiguseks („Taasedastamine“) ja UrhG § 22 kohaseks õiguseks („Ringhäälingusaadete edastamine“), näib kaheldavana, kas järeldus, et kasutaja tegevus – nimelt kaabellevi kaudu taasedastamine hotellis –, milleks tal on saadud litsentsi alusel UrhG § 20b kohaselt õigus, viitab tema tahte teha „edastamise toiming“, on tervikuna õigustatud, kui tema tegevus seisneb muus osas vaid – koosseisule mittevastavas – vastuvõtuseadmete kättesaadavaks tegemises.

On tõsi, et direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 raames asutakse seisukohale, et põhimõtteliselt ei ole allika õiguspärasus või õigusvastasus edastamistoimingu raames oluline [...]. Problemaatiline on see aga seetõttu, et käesoleval juhul toimuks direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 kohase üldsusele edastamise kahe aspekti eraldi kasutamine direktiivis sätestatud kasutusõiguste täieliku ühtlustamise taustal, mis sätestab ka kaitse taseme

siduva ülempiiri (Euroopa Kohtu 13. veebruari 2014. aasta otsus C-466/12, EU:C:2014:76, punktid 37, 40 [...]).

Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et käesolevas asjas on tegemist üldsusele edastamisega, kuna hotellikülalisi on palju ja tegemist on iga kord uue üldsusega, kuna hotellikülalised tubades ja ka jõusaalis üldjuhul kiiresti vahetuvad (vt Euroopa Kohtu 7. detsembri 2006. aasta otsus SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, punktid 38, 39, 42, ja 15. märtsi 2012. aasta otsus Phonographic Performance Ireland, C-162/10, EU:C:2012:141, punktid 41, 42, 51).

Järgnevalt esitatud eelotsuse küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul tõlgendada direktiivi 2001/29 artikli 3 lõiget 1. Seda seepärast, et kohtul on kahtlusi „edastamise toiming“ olemasolus, kui kaitstava teose kasutaja on kaabellevi kaudu taasedastamiseks saanud riigisisese õiguse alusel litsentsi ja pealegi ammendub tema tegevus vastuvõtuseadmete kättesaadavaks tegemises:

Kas direktiivi 2001/29 artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisene õigusnorm või tava, mis käsitleb üldsusele edastamisena selliste vahendite kättesaadavaks tegemist, mis võimaldavad või põhjustavad edastamist, nagu televiisorid hotellitubades või hotelli jõusaalis, [lk 9] kui ringhäälingusignaal edastatakse nendesse ruumidesse küll täiendavalt hotelli enda kaabellevi kaudu, kuid kõnealune kaabellevi kaudu taasedastamine toimub hotelli omandatud litsentsi alusel seaduslikult?

[...]